

«ترک پارادئزای فوتبال» از چشم انداز «لکس اسپورتیوا» (پرونده مارک ویلموتس و فدراسیون فوتبال ایران)

بهنام نورزاده*

چکیده

فسخ قرارداد و مطالبه خسارت در کنار آن، از چالش برانگیزترین دعاوی در حوزه «لکس اسپورتیوا» به شمار می‌آیند. چالش‌ها از آنجا آغاز می‌شود که استحقاق خواهان به آثار اعمال حق فسخ، از جمله مطالبه خسارت، بر اساس ادله و اوضاع و احوال پرونده، در حدی نباشد که منجر به استحقاق وی به دریافت خسارتی نزدیک به کل مبلغ قرارداد گردد. در پرونده مارک ویلموتس علیه فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، کمیته تعیین وضعیت بازیکنان، استحقاق وی را در فسخ قرارداد منعقد بر اساس «دلیل و علت موجه» احراز نمود و به تبع آن، فدراسیون را به پرداخت مبلغ ۶،۱۳۷،۵۰۰ یورو به عنوان خسارت ناشی از نقض قرارداد، به اضافه ۵ درصد سود سالانه از ۲۱ ژانویه ۲۰۲۰ تا تاریخ پرداخت مؤثر، به ویلموتس محکوم کرد.

از نظر نگارنده، استحقاق ویلموتس در برخورداری از حق فسخ قابل تأیید است؛ لیکن نگرش متعارض کمیته در عدم توجه به «معیارهای عینی» در تعیین میزان خسارت - علیرغم پذیرش همین معیارها در احراز موجه بودن فسخ - غیرقابل پذیرش می‌نماید. از همین رو، در نظام حقوق ورزشی ایران، با طرح نظریه «ترک پارادئزای فوتبال»، اتخاذ تصمیمات مؤثرتر، به ویژه برای فسخ قرارداد، توصیه می‌شود. رویکرد این مقاله در مطالعه و پژوهش، تحلیلی - توصیفی است.

کلید واژه‌ها: فسخ، دلیل و علت موجه، جبران خسارت، معیارهای عینی، پارادئزای فوتبال^۱

*. دکتری حقوق خصوصی دانشگاه تهران، تهران، ایران.

مقدمه

فدراسیون‌های ورزشی نباید در انعقاد قرارداد با مربیان مشهور و بین‌المللی از تنظیم قراردادهای ورزشی پیشرفته و باکیفیت که مصالح و منافع ملی، به‌ویژه در عرصه‌های اقتصادی، را تأمین کند، غافل باشند؛ به‌خصوص آنگاه که توافقات و شروطی در ارتباط با حق فسخ و انحلال قرارداد درج می‌نمایند. از همین رو، یکی از معضلات حقوقی و قضایی در قراردادهای ورزشی حوزه فوتبال در سطح بین‌المللی و نزد نهادهای ورزشی همچون فیفا، مسئله «حق فسخ» است که می‌تواند «موجه یا غیرموجه» باشد. نمونه عینی این مسئله در قرارداد مارک ویلموتس و فدراسیون فوتبال ایران که در آستانه برگزاری جام جهانی و با هدف صعود شایسته به آن منعقد شد، تبلور یافته است.

در ۲۲ می ۲۰۱۹، «مارک ویلموتس»^۲، سرمربی بلژیکی^۳ و فدراسیون فوتبال ایران^۴، «قرارداد استخدام»^۵ منعقد نموده‌اند که تا پایان جام جهانی ۲۰۲۲ قطر

۱. «پارادترزا» در لغتنامه دهخدا ذیل عنوان «پرديس» آمده است و اصطلاحی در «زبان مادی» است و در مفهوم باغ یا بستان. (دهخدا، ۱۳۷۷: ۵۴۹۵) نگارنده مقاله حاضر بر این اعتقاد است زمانی که شرایطی عالی مثل باغ سرسبز و بهشت گونه در قراردادهای ورزشی به نفع مربیان یا باشگاهها پیش بینی می شود، لازم است ترک این شرایط عالی، با سختی خاصی رو به رو شود به نحوی که، هم در مرحله اعمال فسخ و هم حتی در مرحله بعد از فسخ مربی یا بازیکن به راحتی باشگاه را ترک نکند یا اگر هم ترک می کند مثل حالتی باشد که گویی اصلا فسخی رخ نداده و در عین حال بازیکن یا مربی برای مدتی هرچند اندک نتواند آزاده قرارداد دیگری با باشگاه یا تیم ملی دیگر منعقد نماید. این امر جنبه پیشگیرانه مؤثر و کارآمدی دارد و مانع از ضرر باشگاهها و فدراسیون های ورزشی می شود بدون اینکه در چنین شرایطی باشگاه یا فدراسیون نفعی از جانب مربی یا بازیکن ببرد.

2. Marc Wilmots.

۳. از این پس به عنوان سرمربی یا خواهان یا خوانده تقابل نیز نامیده می شود.

۴. از این پس فدراسیون یا خوانده یا خواهان تقابل نیز نامیده می شود.

5. Employment Contract

قابل توجه است که، در تفاهم نامه حداقل معیارهای استاندارد قرارداد بازیکنان در فوتبال حرفه ای اتحادیه اروپا و قلمرو یوفا اعلامی آپریل ۲۰۱۲، در بند ۴ ماده ۲ این سند، قرارداد حرفه ای فوتبال، «قرارداد استخدام» نامیده شده، همچنانکه در بخشنامه شماره ۱۱۷۱ فیفا،

اعتبار داشته است. بر اساس این قرارداد، سرمربی سالانه ۲,۲۵۰,۰۰۰ یورو از ۲۰۱۹/۰۶/۰۲ تا ۲۰۲۲/۰۶/۰۱ دریافت می کند که جمعاً مبلغ ۷,۸۷۵,۰۰۰ یورو به صورت «خالص» برای کل مدت این قرارداد است. این دریافتی در چهار قسط ۵۶۲۵۰,۰۰۰ یورویی همسان در سال قابل پرداخت است به جز سال آخر که فقط دو قسط با مبلغ ذکر شده پرداخت می گردد.

در ماده چهار قرارداد ذیل عنوان تعهدات فدراسیون و شرایط پرداخت به تفصیل تصریح شده است:

فدراسیون متعهد می شود از تاریخ ۲۰۱۹/۰۶/۰۲ تا ۲۰۲۲/۰۶/۰۱ سالانه مبلغی معادل ۲,۲۵۰,۰۰۰ یورو خالص به سرمربی (که از این پس به عنوان پرداخت پایه یا همان حقوق پایه در نظر گرفته می شود) به سرمربی پرداخت کند که در مجموع مبلغ خالص ۷,۸۷۵,۰۰۰ یورو برای تمام مدت قرارداد می باشد.

علاوه بر حقوق مذکور، فدراسیون در طول مدت قرارداد مکلف به پرداخت پاداش های تشویقی به سرمربی است. به علاوه، فدراسیون متعهد است با توجه به موقعیت مارک ویلموتس به عنوان یک سرمربی «حرفه ای مشهور بین المللی»، حمل و نقل و اقامت رایگان، بلیط بیزینس کلاس هواپیما، اتاق های درجه یک هتل و محل اسکان با استانداردهای اقامتی تعریف شده در خارج از کشور، و بهترین بیمه سلامت و عمر موجود در ایران را برای سرمربی تدارک ببیند. همچنین، کلیه هزینه های مربوط به مالیات دولت ایران بابت حقوق پایه، پاداش، بیمه سلامت، گواهی اشتغال به کار، ویزا و سایر مبالغی که به سرمربی تیم ملی پرداخت می شود و نیز سایر مبالغی که باید یا ممکن است به سرمربی پرداخت شود، بر عهده فدراسیون فوتبال ایران خواهد بود. اندیشه نگارنده در انتخاب عنوان «پارادترای» و طرح نظریه «ترک پارادترای فوتبال» - که برای نخستین بار در نظام حقوق ورزشی ایران مطرح می شود - از همین جا شکل گرفته است.

اعلامی ۲۰۰۸ (حداقل های لازم قرارداد بازیکن فوتبال حرفه ای) نیز صریحاً این قرارداد، قرارداد استخدام تعبیر گردیده است.

"FIFA Circular 1171 - Professional Football Player Contract Minimum Requirement", 2008.

کلیه پرداخت‌های فدراسیون به سرمربی به موجب این قرارداد از طریق حواله بانکی رایگان (بدون کارمزد)^۱، شفاف و فوری (با توجه به تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران) به حساب بانکی خارجی سرمربی انجام می‌شود.

علی‌رغم شرایط مساعد قرارداد برای ویلموتس به شرح فوق، هنوز یک سال از قرارداد سپری نشده بود که فدراسیون فوتبال ایران از پرداخت حقوق وی عاجز ماند و در واقع، نقض قراردادی که به دلیل مسئله «تحریم‌ها» قابل پیش‌بینی نیز بود، محقق گردید. متعاقباً، با استناد به بند فسخ مندرج در ماده ۵ قرارداد، به دلیل نقض تعهدات قراردادی، قرارداد به صورت یک‌جانبه از سوی ویلموتس فسخ شد.

به دنبال فسخ قرارداد، ویلموتس مبادرت به اقدام قانونی مبنی بر مطالبه خسارت ناشی از نقض قرارداد نزد کمیته وضعیت فیفا نمود. این کمیته، ضمن شناسایی حق فسخ قانونی وی بر مبنای «دلیل و علت موجه»، علی‌رغم برداشت‌های متعارض، دوگانه و بعضاً نادرست از مفاد قرارداد - به ویژه در خصوص تعیین میزان خسارت - فدراسیون فوتبال ایران را به پرداخت مبلغ ۶،۱۳۷،۵۰۰ یورو به عنوان خسارت ناشی از نقض قرارداد، به اضافه ۵ درصد سود سالانه از ۲۱ ژانویه ۲۰۲۰ تا تاریخ پرداخت مؤثر، محکوم نمود.

این رأی از جهات مختلفی قابل ارزیابی می‌باشد به ویژه اینکه مقررات و رویه‌های «لکس اسپورتیوا»^۲ می‌بایست در کمیته وضعیت فیفا به طور دقیق پیاده

۱. زمانی که حواله یورویی یا درهمی یا دلاری بانکی توسط کارگزاران حوالجات متعاقب دستور پرداخت انجام می‌شود مبلغی به عنوان کارمزد در زمان ارسال حواله توسط کارگزار کسر می‌شود. در خصوص حواله ارزی مربوط به قرارداد ویلموتس، کارمزد حواله بر عهده ویلموتس نبوده است.

2. Lex Sportiva

در آثار و تألیفات حقوق ورزشی در ایران از لکس اسپورتیوا در مفهوم مقررات ماهوی حاکم بر ورزش تعبیر شده است (نورزاده، ۱۴۰۱: ۶۲۳؛ نورزاده، ۱۴۰۲: ص ۷۱). همچنین در این خصوص رک به:

نورزاده، بهنام، دکترین محدودیت قراردادی در ورزش با تأکید بر ورزش فوتبال، رساله دکتری حقوق خصوصی با راهنمایی دکتر فریدون نهرینی و دکتر محسن ایزانلو، دانشگاه تهران، ۱۴۰۰.

شود تا خسارت ناشی از اعمال حق فسخ به درستی برآورد گردد. از این رو، رأی کمیته وضعیت فیفا نیازمند بررسی بیشتر است که در ادامه بعد از تبیین حق فسخ موجه و غیرموجه که از تأسیسات حقوقی نهادهای تقنینی فیفا به شمار می‌رود، تشریح خواهد شد.

۱. جایگاه سخن: فسخ موجه و غیرموجه ورزشی

یکی از موارد شایع در قراردادهای ورزشی، مقوله «حق فسخ» می‌باشد. حق فسخ در مقررات فیفا به ویژه در «مقررات مربوط به وضعیت و نقل و انتقال بازیکنان فوتبال»^۱، پیش بینی شده است، لیکن محدودیت‌هایی برای فسخ قرارداد مقرر شده است. با در نظر گرفتن مقررات نقل و انتقال و تعیین وضعیت بازیکنان فدراسیون فوتبال ایران مصوب ۱۳۹۶ که حاوی محدودیت‌هایی برای حق فسخ و اعمال آن است و نیز مقررات فیفا در خصوص وضعیت و نقل و انتقال بازیکنان مصوب ۲۰۲۰، فسخ قرارداد به دو شکل فسخ بر مبنای «دلیل موجه» و فسخ بر مبنای «دلیل غیرموجه» مورد بررسی و تبیین قرار می‌گیرد:

۱-۱. فسخ بر مبنای دلیل و علت موجه

گاهی ماهیت متعارف روابط استخدامی (کارگری و کارفرمایی) در باشگاه‌های ورزشی به خطر می‌افتد؛ بدین توضیح که پس از انعقاد قرارداد، امکان فسخ یک‌جانبه آن وجود ندارد، مگر آنکه «دلیل و علت موجه» و قابل قبولی در میان باشد که از آن به «just cause» تعبیر می‌شود. ماده ۱۵ مقررات نقل و انتقال و تعیین وضعیت بازیکنان فدراسیون فوتبال ایران، فسخ قرارداد را مقید به «دلیل موجه» نموده است. به موجب این ماده: «هر یک از طرفین می‌توانند در صورت وجود «دلیل موجه»، قرارداد را بدون هیچ‌گونه پیامدی (پرداخت غرامت و یا مجازات ورزشی) فسخ نمایند.» «دلیل موجه» مفهومی است که تعریف دقیقی از آن ارائه نشده، با این حال، دارای مصادیق ورزشی است؛ برای نمونه، فسخ بر اساس بند «آزادسازی» می‌تواند از مصادیق فسخ موجه به‌شمار آید. توضیح این‌که، قراردادهای مدت‌معین برای ورزشکاران حرفه‌ای گاهی اوقات حاوی «بندهای

آزادسازی» است که به آنها «بندهای بازخرد^۱»، «بندهای آزادسازی^۲» نیز گفته می‌شود (Mouly, 1992: 349).

در خصوص مفهوم «علت یا دلیل موجه» سه نظر مطرح شده است: اول، نظر اول مبتنی بر «تصمیم و حسن نیت کارفرما» است: بر اساس این نظر، کارفرمایی که قول حمایت موجه را به کارگر داده است، در فسخ قرارداد با کارگر از این قول عدول نکرده است البته تا زمانی که کارفرما با حسن نیت عمل کند؛ دوم، نظری مبتنی بر «دادن اختیار عمل بیشتر به کارفرما در محیط‌های کاری حساس» است: بر اساس این نظر، کارفرمایان باید آزادی عمل داشته باشند، و در واقع موظف‌اند که از محل کار خود و محیط اطراف آن در برابر کارگران خطرناک محافظت کنند؛ بنابراین، می‌توان استدلال کرد که مراجع تقنینی و قضایی در راستای منافع عمومی عمل می‌کنند و بر اساس این فرضیه، به کارفرمایان اختیار بیشتری برای انجام تعهدات خود در قبال عموم مردم می‌دهند. سوم، نظر مبتنی بر «درخواست علت واقعی برای فسخ قرارداد یک کارمند حمایت شده» است.

در تصمیم‌گیری اینکه کدام نظر ارجح است، عوامل متعددی باید در نظر گرفته شوند. مع هذا، برای اطمینان از اینکه علت موجهی جهت فسخ قرارداد وجود دارد، کارفرما باید ملزم به رعایت یک استاندارد عینی در فسخ قرارداد کارگر باشد. شایان ذکر است که، در ماده ۱۴ مکرر مقررات فیفا در خصوص وضعیت و نقل و انتقال بازیکنان مصوب ۲۰۲۰ تحت عنوان «فسخ قرارداد بر مبنای دلیل موجه ورزشی به علت حقوق معوقه» آمده است:

«۱. چنانچه یک باشگاه به صورت غیر قانونی حداقل دو ماه دستمزد ماهیانه بازیکنی را سرموعد پرداخت ننماید، بازیکن می‌تواند بر مبنای دلیل موجه ورزشی «قراردادش را با باشگاه فسخ نماید؛ ...^۳»

1. Clauses de rachat.

2. De clauses de liberation.

3. "Terminating a contract with just cause for outstanding salaries:

از منظر حقوق آیینک ورزشی، فسخ بر مبنای علت و دلیل موجه سبب می‌شود که مطالبه خسارت ناشی از نقض قرارداد نیز وارد دانسته شود و خود به عنوان یکی از مسیرهای هموارکننده مطالبه غرامت تلقی شود.

۲-۱. فسخ بدون دلیل و علت موجه

فسخ قرارداد در حوزه قراردادهای ورزشی ممکن است محقق شود، لیکن بدون داشتن دلیل موجه. چنین فسخی می‌تواند تبعات منفی از جمله جریمه، محرومیت از فعالیت ورزشی و حتی عدم امکان مطالبه حق آموزش را به دنبال داشته باشد. در این خصوص، ماده ۱۸ مقررات نقل و انتقال و تعیین وضعیت بازیکنان فدراسیون فوتبال ایران مصوب ۱۳۹۶، ذیل عنوان «پیامدهای فسخ قرارداد بدون داشتن دلیل موجه»، مقرر داشته است:

«مقررات زیر در صورت فسخ قرارداد بدون داشتن دلیل موجه اعمال می‌شود:

۱. در همه موارد فسخ قرارداد بدون داشتن دلیل موجه، طرف فسخ‌کننده قرارداد موظف به پرداخت غرامت است...».

در صورت تحقق فسخ غیرموجه، فسخ اثر خود را بر جای می‌گذارد و مؤثر است، لیکن شخص فسخ‌کننده که فاقد دلیل موجه بوده است، باید در حق طرف مقابل غرامت بپردازد. مبنای محاسبه این غرامت نیز بر اساس توافق طرفین در خصوص میزان غرامت در قرارداد تعیین می‌شود و چنانچه طرفین در این زمینه توافقی نکرده باشند، غرامت فسخ قرارداد با رعایت قوانین و مقررات موضوعه کشور و سازمان‌های ورزشی همچون فیفا و با در نظر گرفتن معیارهایی نظیر حقوق و سایر مزایای بازیکن در قرارداد قبلی و قرارداد جدید، زمان باقی‌مانده از قرارداد قبلی، مخارج و هزینه‌های پرداخت شده یا متحمل شده از سوی باشگاه سابق (که به نسبت طول مدت قرارداد تقسیم می‌شود) و اینکه آیا نقض قرارداد در دوره حفاظت شده رخ داده است یا خیر، تعیین می‌گردد. البته باید متذکر شد هنگامی که فسخ قرارداد پیش از انقضای مدت آن صورت می‌گیرد، غرامت انتقال به باشگاه

1. In the case of a club unlawfully failing to pay a player at least two monthly salaries on their due dates, the player will be deemed to have a just cause to terminate his contract,...

دیگر صرفاً شامل خساراتی است که برای ترمیم زبان ناشی از فسخ پیش از موعد ایجاد می‌شود و بنابراین، نباید مالیات اضافی بر آن مترتب گردد (Saurel, 2006: 26). پرداخت این غرامت نیز به‌طور تضامنی بر عهده بازیکن و باشگاه جدید وی بوده و شخص ثالثی جز باشگاه جدید حق پرداخت این خسارت را ندارد.

۲. تشریح پرونده و رأی (کمیته وضعیت) فیفا

پرونده حاضر در دو بخش موضع ویلموتس و موضع فدراسیون فوتبال ایران تشریح و تبیین می‌شود و متن و رأی (کمیته وضعیت) فیفا نیز آورده شده است.

۲-۱. موضع مارک ویلموتس

در تاریخ ۲۱ ژانویه ۲۰۲۰ میلادی، مارک ویلموتس علیه فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران به دلیل نقض تعهدات قراردادی نزد فیفا شکایت کرد و از کمیته وضعیت بازیکنان درخواست محکومیت فدراسیون به پرداخت مبلغ ۸۷۵،۲۳،۲۶۵،۶ یورو به‌اضافه ۵ درصد سود سالانه نمود.

سرمربی در شرح دعوای خود چنین توضیح می‌دهد که فدراسیون فوتبال ایران، علی‌رغم چندین اخطار و تذکر حاوی کوتاهی و عدم پرداخت که طی یک دوره چندماهه از تاریخ ۲۸ ژوئیه ۲۰۱۹ به آن ابلاغ شده بود، به هیچ وجه حقوقی به وی پرداخت نکرده است. در این راستا، وی کپی‌هایی از مراسلات و نامه‌های ارسالی خود به فدراسیون در تاریخ‌های ۲۸ ژوئیه، ۳۰ سپتامبر، ۱۶ اکتبر، ۱۸ اکتبر و ۲۲ اکتبر ۲۰۱۹ ارائه نمود. در تاریخ ۱ نوامبر ۲۰۱۹، پس از اخطارهای قبلی و مهلت‌های تمدیدی اعطاشده به فدراسیون برای پرداخت، سرمربی به‌صورت یک‌جانبه اقدام به فسخ قرارداد نمود.

وی مدعی است که حتی پس از فسخ نیز در تلاش برای یافتن راه‌حلی دوستانه جهت حل اختلاف با فدراسیون بوده است. در همین راستا، بنا به توصیه فدراسیون، برای گشایش حساب بانکی به ترکیه سفر نمود تا از طریق آن، پرداخت‌های لازم توسط فدراسیون صورت پذیرد. بر اساس سند شماره C65 ابزاری وی، سه واریز مؤثر به حساب بانکی سرمربی در ترکیه به شرح ذیل انجام شد: مبلغ ۵۰۰،۰۰۰ یورو در ۸ نوامبر ۲۰۱۹، مبلغ ۷۰۰،۰۰۰ یورو در ۱۱ نوامبر ۲۰۱۹ و مبلغ ۸۰۰،۰۰۰ یورو در ۱۱ نوامبر ۲۰۱۹.

افزون بر این، سرمربی مدعی است که علی‌رغم تلاش‌هایش برای حل مسالمت‌آمیز اختلاف، پیوسته با وعده‌های موهوم و توأم با سوءنیت فدراسیون روبه‌رو بوده است. وی به‌ویژه خاطرنشان می‌سازد که فدراسیون اقدام به دستکاری و تحریف مکاتباتی نموده که ادعا می‌شود از سوی نمایندگان قانونی مربی ارسال گردیده است، به این دلیل که «آدرس ایمیل مشاور (نماینده) حقوقی ویلموتس دارای غلط املایی بود (Francisco.rapp@barekarrer.com) به‌جای (Francisco.rapp@baerkarrer.com)».

در این رابطه، سرمربی چنین توضیح داد که مبنای محاسبه دادخواهی وی، باقی‌مانده قرارداد است که همچنان معادل کل مبلغ قرارداد، یعنی ۸۷۵،۷۰۰،۰۰۰ یورو، به وی تعلق می‌گیرد. با این حال، وی در تعیین میزان خسارت مورد ادعا، مبلغ ۲،۰۰۰،۰۰۰ یورو واریزی فدراسیون در ترکیه و نیز کسورات مشخص‌شده را به شرح ذیل لحاظ نموده است: از مبلغ ۲،۰۰۰،۰۰۰ یورو، مبلغ ۱۱۲،۵۰۰ یورو و ۱۵۰،۰۰۰ یورو قابل پرداخت به کمک مربی و مربی دروازه‌بان و همچنین ۱۵۰،۰۰۰ یورو و ۳۵،۰۰۰ یورو کسر گردیده است. وی تأکید می‌کند که کسورات فوق توسط طرفین در نامه‌های مورخ ۷ نوامبر ۲۰۱۹ تأیید و گواهی شده است؛ به ترتیب، نامه شماره C37 به‌عنوان نامه سرمربی و نامه شماره C38 به‌عنوان پذیرش شرایط مذکور از سوی فدراسیون فوتبال. در نتیجه، وی مبلغ ادعایی نهایی خواسته خود را ۸۷۵،۲۳،۲۶۵،۶ یورو اعلام می‌نماید.

۲-۲. موضع فدراسیون فوتبال ایران

موضع فدراسیون فوتبال ایران در پاسخ به دعوی ویلموتس در دو بخش طرح دفاع و دعوی متقابل مطرح شده است که به تفکیک به هر یک پرداخته می‌شود.

۲-۲-۱. طرح دفاع

فدراسیون فوتبال ایران در پاسخ به ادعاهای ویلموتس، دعوی وی را رد نمود و اعلام کرد که مبلغ ۲،۰۰۰،۰۰۰ یورو مربوط به سه قسط نخست قرارداد را به وی تأدیه کرده است؛ حال آنکه این پرداخت قابل توجه در شرایطی صورت گرفته که مشکلات مالی و تحریم‌های اعمال شده علیه دولت ایران گریبان‌گیر فدراسیون بوده است. همچنین، فدراسیون اظهار می‌دارد که پس از این پرداخت، سرمربی با توجه

به بازی مقدماتی آتی در برابر عراق، فعالیت‌های خود را از سر گرفته و بنابراین، رابطه استخدامی همچنان مطابق با «اصل ثبات یا استحکام قراردادی» ادامه یافته است. فدراسیون اظهار می‌دارد که با توجه به غیبت بعدی ویلموتس، سه اخطار در تاریخ‌های ۹ و ۱۳ دسامبر ۲۰۱۹ و ۲ ژانویه ۲۰۲۰ به وی ارسال نموده است و عهدشکنی وی که گمان می‌رود از سر گرفته شده، فسخ یکم نوامبر ۲۰۱۹ را که از سوی او صورت گرفته بود، فاقد اثر حقوقی می‌سازد. بنابراین، فدراسیون بر این عقیده است که ادعای ویلموتس در تاریخ ۲۱ ژانویه ۲۰۲۰ باید به‌عنوان تاریخ فسخ بدون دلیل موجه از سوی وی در نظر گرفته شود.

۲-۲-۲. طرح دعوی تقابل

بنابراین، فدراسیون دادخواست متقابلی را علیه سرمربی تسلیم نمود و خواستار پرداخت ۶،۱۸۷،۵۰۰ یورو به عنوان خسارت عهدشکنی، به اضافه ۵ درصد سود از ۲۱ ژانویه ۲۰۲۰ میلادی (بابت کل مدت قرارداد) شد. به عنوان یک گزینه دیگر، فدراسیون درخواست نموده که چنانچه ادعای مربی پذیرفته شود، بند خسارت که در مورد دعوای فعلی اعمال شود، خسارت سرمربی را به ۵۶۲۵۰۰ یورو محدود نماید. در گزینه ای افزون بر گزینه قبلی، فدراسیون درخواست کرد که (میزان) خسارت قابل پرداخت به سرمربی باید با هرگونه قرارداد کاری جدیدی که متعاقباً توسط او منعقد می‌شود، با در نظر گرفتن قرارداد کاری جدید، تقلیل یابد.

در پاسخ به دعوای متقابل، سرمربی تأکید نمود که فدراسیون هیچ حسن نیتی در مدیریت و رفع مسائل و مشکلات پیش آمده به ویژه در خصوص پرداخت حقوق از خود نشان نداده است و حتی مسئله دستکاری ایمیل و کیش را مطرح نمود و به فقد هرگونه انکار قبل از تاریخ فسخ و شروع اقدامات فدراسیون تنها پس از فسخ قرارداد توسط وی به تاریخ ۱ نوامبر ۲۰۱۹ اشاره نمود. وی ضمن رد ادعاهای فدراسیون مبنی بر اینکه طرفین همچنان به تعهدات قراردادی خود متعهد هستند، خاطرنشان ساخت که مکاتبات وی در خصوص همراهی تیم ملی در بازی بعدی مقابل عراق بایستی به عنوان یک رفتار و «منش ورزشی»^۱ که ناظر بر اخلاق ورزشی با استانداردهای هنجاری

و روابط اجتماعی و اخلاقی در زمینه ورزشی است (Gencheva et al, 2019:103) تلقی شود و قرارداد جدید پس از آن مورد مذاکره و (در صورت حصول شرایط) امضاء خواهد شد. از این رو، درخواست رد دعوی تقابل فدراسیون را نمود. با در نظر گرفتن خواسته و دفاعیات طرفین در نهایت کمیته وضعیت به شرح ذیل مبادرت به صدور رأی^۱ می‌نماید:

مشخصات رأی

شماره: پرونده/رأی: ۲۰-۰۰۱۳۴

تاریخ: ۱۱ آگوست ۲۰۲۰

مرجع صدور: کمیته وضعیت بازیکنان^۲

مرجع رسیدگی کننده (صدور رأی): کمیته وضعیت فیفا

- ۱) قسمتی از ادعای خواهان/خواننده تقابل (ویلیموتس) پذیرفته می‌شود.
- ۲) فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، باید مبلغ ۶,۱۳۷,۵۰۰ یورو به عنوان خسارت ناشی از نقض قرارداد به اضافه ۵ درصد سود از ۲۱ ژانویه ۲۰۲۰ تا تاریخ پرداخت موثر به خواهان/خواننده تقابل پرداخت نماید.
- ۳) هر گونه ادعای دیگر خواهان/خواننده تقابل رد می‌شود.
- ۴) دعوای متقابل خواننده یا خواهان تقابل رد می‌شود.
- ۵) از خواهان یا خواننده تقابل خواسته می‌شود تا بلافاصله (فوراً) و بدون واسطه حساب بانکی مربوطه را که خواننده یا خواهان تقابل باید مبالغ مقرر را به آن پرداخت کند، به وی اطلاع رسانی و اعلان نماید.
- ۶) خواننده یا خواهان تقابل باید مدرک و دلیل پرداخت مبالغ مقرر مطابق با این تصمیم به آدرس psdfifa@fifa.org ارسال نماید که به یکی از زبان های رسمی فیفا (انگلیسی، فرانسوی، آلمانی، اسپانیایی) ترجمه شده باشد.

۱. این رأی جزئیاتی جداگانه دارد که توسط کمیته وضعیت فیفا تبیین شده است و در بخش نقد و بررسی رأی کمیته وضعیت فیفا و بنیادهای آن بدان خواهیم پرداخت.

۲. از این کمیته به کمیته وضعیت فیفا نیز یاد می‌شود.

۷) چنانچه مبالغ بدهی، به اضافه سود تعیین شده در فوق، توسط خوانده یا خواهان تقابل ظرف ۳۰ روز از زمان اعلام مشخصات بانکی مربوطه توسط خواهان یا خوانده تقابل به وی پرداخت نشود، نتایج و پیامدهای زیر را به دنبال خواهد داشت:

چنانچه مبالغ قابل پرداخت طبق این تصمیم در موعد مقرر پرداخت نشود، موضوع به محض درخواست، به کمیته انضباطی فیفا ارسال خواهد گردید.

۸) هزینه های نهایی دادرسی به مبلغ ۵۰۰۰ فرانک توسط خوانده/دعوی متقابل به فیفا پرداخت می شود (رجوع کنید به یادداشت مربوط به پرداخت هزینه ها بر اساس مقررات شکلی / آیین دادرسی). یادداشت مربوط به روند تجدید نظر:

طبق پاراگراف (بند) اول ماده ۵۸ اساسنامه فیفا، این تصمیم (رأی) ظرف ۲۱ روز پس از دریافت ابلاغ این تصمیم در دادگاه داوری ورزش (CAS) قابل تجدیدنظرخواهی است (به دستورالعمل های CAS در Legal.FIFA.com مراجعه نمایید). یادداشت مربوط به انتشار رأی:

فیفا ممکن است (می تواند) این تصمیم را منتشر نماید. به دلایل محرمانه بودن، فیفا ممکن است بنا به درخواست یکی از طرفین ظرف پنج روز پس از اطلاع از انگیزه رأی، تصمیم بگیرد که یک نسخه ناشناس یا ویرایش شده را منتشر کند (به ماده ۲۰ مقررات شکلی / آیین دادرسی مراجعه کنید).»

۳. نقد و بررسی رأی کمیته وضعیت فیفا و بنیادهای آن

۳-۱. موضوع رأی و نتیجه آن

خواسته موضوع رأی کمیته وضعیت فیفا، مرتبط با خسارت ناشی از نقض تعهد قراردادی ورزشی است و خواهان، پرداخت خسارت را درخواست نموده است. در رأی صادره، کمیته وضعیت فیفا ضمن پذیرش فسخ قرارداد از جانب ویلموتس بلژیکی بر مبنای «دلیل و علت موّجه»، با این استدلال که نقض تعهد قراردادی از سوی فدراسیون فوتبال ایران صورت گرفته، بخش اعظم خواسته وی را مورد پذیرش قرار داده است. رأی مذکور به نحوی صادر شده که از جهات مختلف حقوقی، قضایی و ورزشی قابل ارزیابی و در برخی موارد، شایسته و مستعد نقد است.

۲-۲. عناصر و مؤلفه‌های اصلی رأی

کمیته وضعیت فیفا طی رأی/پرونده شماره ۱۳۴-۰۰-۲۰ با تأکید بر حق فسخ بر مبنای دلیل و علت موجه اعمال شده از جانب ویلموتس، با استدلالی دوگانه به ویژه در خصوص معیارهای عینی تعیین میزان خسارت، فدراسیون فوتبال ایران را به پرداخت خسارت ناشی از نقض قرارداد محکوم نموده است که البته کمیته این خسارت نه نیز قابل خدشه است. پس در این پرونده با پذیرش حق فسخ سرمربی، چهار مؤلفه و عنصر مهم مطرح می شود: ۱- حق فسخ بر مبنای دلیل و علت موجه؛ ۲- پرداخت خسارت ناشی از نقض قرارداد علی رغم فسخ قرارداد؛ ۳- معیارهای عینی تعیین میزان خسارت؛ و ۴- دوگانگی های اساسی در برخی استدلالهای کمیته وضعیت فیفا.^۱

۳-۳. جهات موضوعی و حکمی رأی

۳-۳-۱. از جهت موضوعی، موضوع این پرونده به مطالبه خسارت ناشی از نقض تعهد قراردادی به میزان ۶,۲۶۵,۸۷۵,۲۳ یورو به اضافه ۵ درصد سود سالانه مربوط می شود.

۳-۳-۲. از جهات حکمی کمیته وضعیت فیفا در جزئیات رأی، به رویه ثابت و حاکم^۲ PSC (کمیته وضعیت بازیکنان) استناد نمود که برای تحقق شرط (جبران) خسارت لازم است (این اعتبار داشتن) دوطرفه باشد. همچنین برای هزینه های دادرسی به بند ۲ ماده ۲۵ و بند ۱ ماده ۱۸ از مقررات شکلی/آیین دادرسی استناد نمود.

۴-۳. احراز تحقق فسخ قرارداد

کمیته وضعیت فیفا در رأی خود و در جزئیات آن، چندین عنصر اصلی را مورد اشاره قرار داده و فسخ قرارداد از سوی سرمربی را محقق دانسته است. با این حال، طرفین در خصوص تاریخ فسخ و اینکه آیا سرمربی دلیل و علت موجهی برای فسخ پیش از موعد قرارداد داشته است یا خیر، اختلاف داشتند.

۱. از همین ابتدا عنوان شود که مسئله «تحریم» که در دفاعیات فدراسیون مورد تأکید قرار گرفته است به این مؤلفه ها قابل افزودن هست لیکن به سبب عدم اهمیت آن در سرنوشت فسخ قرارداد، که در ادامه دلیل این عدم اهمیت نیز بیان خواهد شد، از افزودن آن خودداری شد.

در این میان، کمیته وضعیت، محتوای نامهٔ سرمربی در ۱۲ نوامبر ۲۰۱۹ را که فدراسیون فوتبال آن را به انصراف از فسخ تفسیر می‌کرد، مورد توجه قرار داد. در این نامه به حسن نیت ویلموتس در سفر به استانبول جهت گشایش حساب بانکی برای انتقال مبالغ معوقه به وی و کارکنانش و نیز اصرار فدراسیون به همراهی تیم ملی در بازی بسیار دشوار ۱۴ نوامبر ۲۰۱۹ مقابل عراق، علی‌رغم فسخ قرارداد در تاریخ ۱ نوامبر ۲۰۱۹، اشاره شده است. در نامهٔ مزبور، ضمن تأکید بر احترام به شخصیت فدراسیون و روح منش ورزشی، بر محفوظ بودن تمام حقوق ویلموتس (از جمله حق بر فسخ واقع‌شده) و لزوم برگزاری جلسه پس از مسابقه با عراق جهت شرایطسنجی انعقاد قرارداد جدید تصریح گردیده است. بر این اساس، قاضی به این نتیجه رسید که ویلموتس به هیچ وجه قصد انصراف از فسخ را نداشته و صرفاً با اتکا به منش ورزشی، تیم ملی ایران را همراهی نموده و حقیقتاً قرارداد توسط وی در ۱ نوامبر ۲۰۱۹ فسخ شده است. مرحلهٔ احراز فسخ توسط کمیتهٔ وضعیت، یکی از نقاط قوت رأی محسوب می‌شود؛ زیرا ویلموتس با رعایت کلیهٔ مقدمات فسخ، از جمله ارسال نامهٔ مکتوب و نیز با در نظر گرفتن بند فسخ - که از نوع فسخ همراه با شروط در قراردادهای ورزشی است (نورزاده، ۱۳۹۱: ۲۴) - به دلیل عدم پرداخت حقوق خود، مبادرت به فعال‌سازی آن بند با رعایت شروط مربوط به آن نموده است.

۳-۵. احراز موجه بودن فسخ

پافشاری صحیح کمیتهٔ وضعیت در خصوص تحقق فسخ، مسئلهٔ موجه یا قابل قبول بودن آن را پیش کشید. در این مرحله، قاضی خاطرنشان کرد که صرفاً نقض عهد یا تخلفی که شدت (اهمیت) خاصی داشته باشد، فسخ قرارداد را موجه می‌سازد. به دیگر سخن، تنها زمانی که «معیارهای عینی»^۱ وجود داشته باشد که به طور معقولی امکان ادامه روابط کاری بین طرفین را نمی‌دهد، این امکان وجود دارد که به عنوان یک راه حل نهایی، قرارداد پیش از موعد (اتمام قرارداد) فسخ شود. لذا قاضی به این نتیجه رسید که سرمربی دلیل و علت موجه برای فسخ

قرارداد در یکم نوامبر ۲۰۱۹ داشته است و مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ یورو پرداخت شده^۱ توسط فدراسیون فوتبال ایران پس از تاریخ فوق، علت و دلیل موجه را تحت الشعاع خود نمی تواند قرار دهد. در واقع در چنین شرایط و اوضاع و احوالی به طور معقول و منطقی نمی توان انتظار تداوم رابطه قراردادی و التزام به قرارداد را داشت. کمیته وضعیت، استناد فدراسیون به «اصل ثبات یا استحکام قراردادی» را به درستی رد نموده است زیرا مبانی و جهات فسخ قرارداد از جانب ویلموتس روشن بوده است و در چنین فرضی فسخ قرارداد کاملاً قابل احراز است. در رویه قضایی ایران نیز می توان مشاهده نمود که صرفاً آنجا که مبانی و جهات فسخ روشن نیست، قضاوت تمایل به «اصل استمرار رابطه حقوقی» دارند.^۲ شایان ذکر است که، در خصوص فسخ موجه پیش از موعد، ماده ۱۶ مقررات نقل و انتقال و تعیین وضعیت بازیکنان فدراسیون فوتبال ایران به تبیین دلیل موجه ورزشی البته با بیان صرفاً مصداقی و جزئی و نه کامل و کلی پرداخته است با این قید که بازیکن حرفه ای که در طول فصل در کمتر از ۱۰ درصد مسابقات رسمی باشگاهش حضور داشته است، حق فسخ قرارداد را دارد. دلیل این مقرر این است که چنانچه بازیکن در موقعیتی قرار گرفته است که فعالیت حرفه ای اش از دایره نظم خارج شده و پیشرفتش در حوزه ورزش با وقفه مواجه شده است در راستای خروج از وقفه در پیشرفت حرفه ای خود، بتواند قرارداد خود را فسخ نماید. در بند ۱ این ماده آمده است:

«بازیکنی که رسماً حرفه ای شناخته می شود، در صورتیکه در طول فصل در کمتر از ده درصد از مسابقات رسمی باشگاهش حضور داشته باشد،^۳ می تواند قبل

۱. احتساب مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ یورو بابت بدهی فدراسیون و سرشکن نمودن آن بین خود و کارکنانش، طی نامه ای از سوی سرمربی به فدراسیون فوتبال در هفتم نوامبر ۲۰۱۹ تعیین تکلیف گردیده و این اقدام سرمربی توسط فدراسیون به صورت کتبی تأیید شده است که مستندات هر دو مورد در پرونده موجود است.

۲. در این خصوص، دیدگاه قضاوت محترم شعبه ۵۹ دادگاه تجدیدنظر استان تهران در دادنامه شماره ۱۱۷۳ به تاریخ ۱۳۹۷/۰۷/۲۵ قابل توجه است.

2. See: "Arbitration CAS 2007/A/1369 O. v. FC Krylia Sovetov Samara, award of 6 March 2008".

از تاریخ انقضای قراردادش، به استناد «دلیل موجه ورزشی» قرارداد خود را فسخ کند.» لازم به ذکر است که رای شماره ۱۳۶۹۸/۲۰۰۷ دیوان داوری ورزش ملاک حضور بازیکن در کمتر از ۱۰ درصد مسابقات را «میزان دقایق و زمان واقعی بازی» قرار داده است نه تعدادی بازی.

نگارنده نیز ضمن داشتن عقیده به موجه بودن فسخ معتقد است که با توجه به «نقض قابل پیش بینی» قرارداد فدراسیون با ویلموتس، به علت در شرایط تحریم بودن جمهوری اسلامی ایران و قید واژه «تحریم» در قرارداد، ویلموتس را محق در رهایی از تعهدات قراردادی بر اساس نهاد «حق فسخ بر مبنای علت و دلیل موجه» می داند و تصمیم کمیته وضعیت را در موجه دانستن فسخ، شایسته اعتماد و تحسین می داند. و حتی نگارنده معتقد است ویلموتس از حق خود سوء استفاده ننموده و قصد اضرار نداشته است چرا که مواردی وجود دارد که در آنها قصد زیان رسانیدن به دیگری برای آنکه عمل را نامشروع گرداند کافی نیست، زیرا با اضرار به غیر چنین می انگارند که به تکلیف خود عمل می کنند (ریپر، ۱۳۸۸: ۲۹۲). کما اینکه خود ویلموتس نیز به منش ورزشی تأکید نموده است. در رویه قضایی ایران نیز تأکید شده است، در فرضی که رابطه حقوقی بین طرف وجود نداشته باشد (که در مانحن فیه، فسخ این رابطه حقوقی را حداقل از زمان تحقق فسخ از بین برده است)، روابط احسانی و بشردوستانه و خیرخواهانه، مسئولیتی حتی در اندازه مسئولیت قراردادی ایجاد نمی کنند.^۱

۳-۶. ایراد اساسی رأی در مرحله تعیین میزان خسارت

رأی کمیته وضعیت فیفا در مرحله «تعیین میزان خسارت» واجد ایراد اساسی است. در مورد میزان خسارت، قاضی ابتدا وارد این موضوع شد که آیا در قرارداد شرطی مبنی بر توافق در خصوص میزان مبلغ معینی خسارت در صورت نقض قرارداد بدون دلیل و علت موجه، درج شده است یا نه؟ وی در این خصوص به بند (ماده) ۷.۱ قرارداد استناد نمود: «چنانچه سرمربی بر اساس دلیل قابل

۱. در این خصوص، استدلال قضاة محترم شعبه ۵۹ دادگاه تجدیدنظر استان تهران در دادنامه

شماره ۱۴۴۴ به تاریخ ۱۳۹۷/۰۹/۲۶ قابل توجه است.

قبول (موجه) و منطقی (معقول) و مطابق با کدهای فیفا و CAS قرارداد را فسخ کند و بتواند آن (یعنی فسخ بر مبنای دلیل و علت موجه یا منطقی) را اثبات نماید، استحقاق دریافت سه ماه حقوق ثابت (یا یک مبلغ مشخصی یا معینی) را دارد.»
در این رأی قاضی اظهارنظر نموده است که شرط مذکور، باید معلوم و بدون ابهام باشد. لیکن با اشاره به قید «یا یک مبلغ مشخصی یا معینی» در ماده ۵ قرارداد، اعلام نمود که مشخص نیست طرفین قصد توافق بر سر چه میزان مبلغ خسارت داشته‌اند و فدراسیون به هیچ وجه روشن نساخته است که کلمات^۱ «یا یک مبلغ مشخصی یا معینی»^۲ به چه طرز قابلیت اجرایی و تفسیر دارند. قاضی در این خصوص به رویه ثابت و حاکم کمیته وضعیت استناد نمود. وی با نفی تفسیر قراردادی ارائه شده توسط فدراسیون، مبنی بر اینکه اگر سرمربی قرارداد را بر مبنای دلیل و علت موجه فسخ کند، فدراسیون، مکلف به پرداخت حقوق ۳ ماه به سرمربی خواهد بود؛ این در حالی است که اگر وی بدون دلیل و علت موجه قرارداد را فسخ می کرد، مکلف به پرداخت باقی مانده مبلغ قرارداد به فدراسیون خواهد بود؛ این معنا را عدم توازن آشکار و نامتناسب در حقوق و تعهدات قراردادی می داند که بنابر رویه قضایی، نمی تواند در پرونده حاضر اعمال گردد و غیرقابل پذیرش است. این عدم توازن مورد تأکید کمیته وضعیت قابل دفاع است.

در اینجا کمیته وضعیت قائل به رعایت موازنه در مرحله بعد از فسخ قرارداد هست؛ همانطور که با دقت نظر در دیدگاه دکتر جعفری لنگرودی در طرح «تئوری موازنه» می توان گفت: موازنه در مرحله فسخ هم وجود دارد و موازنه جدیدی بعد از فسخ شکل می گیرد که در واقع دو شق تعهدات متعاقبین و موازنه ارزش ها یکجا در نظر گرفته می شود (جعفری لنگرودی، ۱۴۰۱: ۲۶). لیکن ایراد اساسی که می توان از استدلال کمیته وضعیت گرفت این است که اولاً شرط مذکور یکی شرط صحیح است؛ زیرا این شرط یک شرط شناور بوده و قابلیت تعیین بر اساس معیارهای ورزشی دارد؛ پس چنانچه شرط قابلیت تعیین را داشته باشد، می توان

۱. در این قسمت از جزئیات رأی کمیته وضعیت بازیکنان فوتبال کلمه worlds نوشته شده که بایستی به words اصلاح یابد.

نفوذ شرط را پذیرفت. چه بسا توجه دقیق به این شرط می توانست سبب شود کمیته وضعیت فیفا در محاسبه میزان خسارت عادلانه عمل کند.

به نظر نگارنده رأی کمیته وضعیت به سبب عدم توجه دقیق به «معیارهای عینی» در محاسبه میزان خسارت علی‌رغم توجه دقیق به این معیارها در مرحله احراز موجه بودن فسخ که نشان از تعارض در اعمال نظر قضایی در موضوعات مرتبط باهم در دعوا دارد و نیز دوگانگی نادرست در مرحله فهم و در مرحله اجرا با یکی از قیود مهم قراردادی یعنی عبارت «یا یک مبلغ مشخصی یا معینی»، قابل نقد اساسی است. در مانحن فیه گرچه ظاهراً ضابطه تعیین خسارت معلوم نیست لیکن با اندکی دقت می توان گفت که ضابطه ناشناخته که در نزد کمیته وضعیت فیفا نامشخص است، حداقل نزد طرفین که دارای ضابطه شناخته شده است و طرفین با ضابطه شناخته شده خود این شرط (مقدار مشخص) را می‌سنجند و طبق معیارهای عینی از قبیل تعداد مسابقات انجام شده تحت هدایت سرمربی و ارزش حال حاضر وی در بازار و امثالهم که جزء ضوابط شناخته شده ای هستند، میزان خسارت معلوم و مشخص خواهد شد. کما اینکه، اظهار نظر شده است: «برای تعیین و رفع ابهام از این شروط از استانداردها و معیارهای عینی استفاده می‌شود. در تعیین حدود و ثغور این معیارها، به رعایت قوانین و مقررات موضوعه داخلی و فیفا راجع به حقوق قراردادهای و تعهدات تأکید شده است.» (نورزاده، ۱۴۰۲: ۱۹۸).

حال باید از کمیته وضعیت فیفا سؤال کرد که آنجا که پای احراز موجه بودن حق فسخ مطرح است، معیارهای عینی قابل استنادند لیکن آنجا که مسئله تعیین میزان خسارت پیش کشیده می‌شود این معیارها قابل استناد نیستند؟ نگارنده معتقد است اینجا کمیته وضعیت دچار سردرگمی شده و اشتباه اساسی شده است. محاسبه میزان خسارت فرع بر خود شرط خسارت هست (یعنی باید از مرحله صحت شرط مورد توافق فدراسیون و ویلموتس عبور کنیم تا به مرحله تعیین خسارت برسیم). پس کمیته وضعیت این شرط را در ظاهر بی اثر دانسته لیکن در مقام تصمیم‌گیری بدان عمل نموده است لیکن به صورت ناقص. نقص هم آنجاست که قاضی جهت محاسبه میزان خسارت وارده به سرمربی از جانب فدراسیون، رویه حاکم در کمیته وضعیت بازیکنان را

اعمال نموده است که نتیجه آن محکومیت سنگین فدراسیون بوده است. این در حالی است که توسل به معیارهای عینی از جمله زمان باقیمانده از قراردادی که فسخ شده، یا عدم توفیق وی در بازیهای تیم ملی در مقابل حریفان مهمتر و مطرح، و حتی شرایط خیلی مناسبی که فوتبال ایران با اعطای کلی مزایا به وی در قرارداد منعقد فراموش کرده بود و نشان از احترام جمهوری اسلامی ایران به فیفا و اعضای آن دارد، تاثیر به سزایی در میزان خسارت می توانست داشته باشد.

در هر حال نباید از این نکته مهم به سادگی عبور کرد زمانی که تیم های ملی به زمان برگزاری جام جهانی نزدیک می شوند از منظر جام جهانی فوتبال و توسعه پایدار (جلالی فراهانی؛ علی دوست قهفرخی، ۱۳۹۲: ۱۱۹) خیلی اهمیت دارد که فدراسیون های ورزشی با نظرخواهی کتبی از حقوقدانان ورزشی و صاحبان نظران دانشگاهی در حوزه حقوق قراردادها، تصمیمات ورزشی صحیح و کارآ و با آتیه در سطح ملی و برای منافع ملی اتخاذ نمایند که احترام به منابع مالی ملی که متعلق به میلیون ها هوادار فوتبال کشور است، تأمین گردد؛ زیرا نه تنها مسابقات جام جهانی تأثیرات مهمی در سطح اقتصادی (اقتصاد ورزش)، فرهنگی و اجتماعی برای کشورها از خود بجای می گذارند بلکه «از نظر سیاسی نیز پیروزی در میدانهای ورزشی وسیله مفیدی برای تبلیغ و اثبات اعتبار ملی است و به همین جهت بودجه های کلان و نیروهای انسانی فراوان برای پیشرفت ورزش و توفیق در میدانها صرف می شود» (کاتوزیان، ۱۳۷۸: ۳۸)؛ کما اینکه در حال حاضر سیاست باشگاههای حرفه ای فوتبال به سمت استخدام بازیکنان با استعداد و سرمایه گذاری بر روی آنان (و آماده گردیدن جهت ملی پوش شدن) شکل گرفته است (نورزاده و دیگران، ۱۴۰۰؛ ۱۵۳)، چه بسا بعد از درخشش تیمهای ملی در جام جهانی، نقل و انتقالات بسیار مهمی در خصوص بازیکنان ملی و بااستعداد به کشورهای اروپایی انجام می شود که سبب می شود وجهه ملی کشور در سطح جهانی نیز به خوبی شناسانده شود و در عین حال ارزآوری قابل توجهی برای باشگاههای ایران با خود به همراه داشته باشد، به ویژه زمانی که نقل و انتقال بازیکن منوط به صدور رضایتنامه ورزشی از باشگاه است؛ کما اینکه گفته می شود

«اگر اکثر روابطتان را با غرب قطع کنید - اگر بهترین بازیکنانتان به باشگاه‌های اروپایی نروند یا فوتبال اروپا را از طریق تلویزیون نبینند یا برابر تیم‌های اروپایی بازی نکنند - ضعیف بودن فوتبالتان اجتناب ناپذیر است. (کوپر، ۱۳۸۹: ۴۰۸)» در مقابل، قبل از برگزاری جام جهانی، ممکن است کشورها به فکر استخدام مربیان بزرگ و مشهور غربی بیفتند که صعود به جام جهانی و برگزاری بازیهای باکیفیت و در شأن کشور را تسهیل و عملی نماید. هنگام استخدام سرمربی مشهور بین المللی، اهمیت تنظیم شروط، تعهدات و ضمانت اجراهای حافظ منافع ملی قراردادهای استخدام سرمربی برای تیم ملی که ارتباط مستقیم با منافع ملی را دارند، باید دوچندان دیده شود. از این رو، نگارنده در این مقاله، اندیشه «ترک پارادزای فوتبال»^۱ را در حوزه حقوق ورزشی ایران مطرح می‌نماید و باشد که برای اشخاص بین المللی که عضو فیفا هستند و در قامت سرمربی یا مربی در تیم ملی حضور می‌یابند، این راه حل اعمال شود که در وضعیتی که قرارداد شرایط مناسبتر و فراتر از حد انتظار برای اشخاص و مربیان خارجی اعطا می‌نماید، بدون پیش بینی سختگیری در مرحله فسخ و حتی در مرحله بعد از فسخ از حیث درج تضمینات اساسی و بنیادی، قراردادی انشاء نشود.

۳-۷. نتیجه نهایی

در نهایت، باید گفت کمیته وضعیت فیفا در مرحله تعیین میزان خسارت دچار تناقض در فهم و استدلال و دوگانگی گردیده و از این جهت، تصمیم کمیته تعیین وضعیت غیرقابل پذیرش است.

۱. بر اساس این نظریه می‌توان مربی یا بازیکنی را که دنبال فسخ قرارداد است علی‌رغم اینکه شرایط خیلی مساعدی برای وی طبق قرارداد در باشگاه یا تیم ملی ایجاد شده است با محدودیتهایی مواجه نمود از جمله اینکه همچنان وی را در حالت حقوق گیرنده البته بادرجه ضعیف نگه داشت یا در مواردی که مرتکب بی‌انضباطی اساسی شده است و ناراضی هست در راستای اجتناب از بی‌دقتی و آسیب‌های ناشی از سوء رفتار وی، فعالیت وی را به حالت تعلیق درآورد. از فواید این نظریه می‌توان به پایبندی به عدم رقابت با باشگاه یا تیم ملی و رازداری (در راستای عدم افشای اطلاعات باشگاه یا تیم ملی در دوره‌های زمانی حساس) حداقل در طول مدتی که خود شخص تمایل به جدایی و ترک قرارداد (و حتی فسخ) دارد اشاره نمود.

نتیجه گیری

با مذاقه در رأی کمیته وضعیت فیفا و موضع مارک ویلموتس و فدراسیون فوتبال ایران می توان گفت که نقض قرارداد از جانب فدراسیون فوتبال ایران، به دلیل تأکید به برخورد با مشکلات «تحریم» در مورد انجام تعهد فدراسیون مبنی بر پرداخت حقوق ویلموتس قابل پیش بینی بوده است و از این رو، رأی کمیته وضعیت گرچه از حیث احراز تحقق فسخ از تاریخ مورد ادعای سرمربی و نیز موجه (قانونی) بودن آن قابل پذیرش است لیکن از حیث عدم توجه به معیارهای عینی در مرحله تعیین میزان خسارت قابل انتقاد بوده و غیرقابل پذیرش است. این در حالی است که در مرحله احراز موجه بودن فسخ ویلموتس به معیارهای عینی توجه شده است. به طور کلی، این طرز رفتار دوگانه کمیته وضعیت فیفا فاقد مبنای حقوقی است و غیرقابل پذیرش و با توجه به میزان رقم سنگین محکومیت فدراسیون فوتبال، رأی صادره غیرقابل تأیید است. در نهایت، نگارنده، اتخاذ تصمیمات در حوزه حقوق قراردادهای ورزشی را بر اساس معیار قرار دادن نظریه «ترک پارادئزای فوتبال» در راستای اجتناب از محکومیت‌های سنگین در مراجع ورزشی بین المللی پیشنهاد می نماید.

منابع

فارسی

۱. جعفری لنگرودی، محمدجعفر (۱۴۰۱)، **فلسفه عمومی حقوق بر پایه اصالت عمل: تئوری موازنه**، چاپ پنجم، تهران، انتشارات گنج دانش.
۲. جلالی فراهانی، مجید؛ علی دوست قهفرخی، ابراهیم (۱۳۹۲)، **مدیریت رویدادهای ورزشی**، چاپ دوم، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
۳. دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۷)، **لغت نامه دهخدا**، جلد چهارم، چاپ دوم از دوره جدید، تهران، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
۴. ریپر، ژرژ، ترجمه: درودیان، حسنعلی، (۱۳۸۸)، **سوء استفاده از حق: برگرفته از کتاب «قاعده اخلاقی در تعهدات مدنی»**، بر منبج عدل: مقالات اهدا شده به استاد دکتر ناصر کاتوزیان، به سعی دکتر حسن جعفری تبار، چاپ اول، تهران، موسسه انتشارات دانشگاه تهران.
۵. کاتوزیان، ناصر (۱۳۷۸)، **خطای ورزشی و مسؤولیت ورزشی**، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، شماره ۴۳.
۶. کوپر، سایمون، **فوتبال علیه دشمن**، ترجمه فردوسی پور، عادل (۱۳۸۹)، نشر چشمه، چاپ چهارم.
۷. نورزاده، بهنام (۱۳۹۱)، **بررسی تعهدات طرفین در قراردادهای بازیکنان فوتبال با باشگاهها**، پایاننامه کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه تهران.
۸. نورزاده، بهنام (۱۴۰۲)، **درآمدی بر حقوق ورزشی، نظریه عمومی محدودیت قراردادی در ورزش فوتبال**، چاپ اول، تهران، شرکت سهامی انتشار.
۹. نورزاده، بهنام (۱۴۰۰)، **دکترین محدودیت قراردادی در ورزش با تأکید بر ورزش فوتبال**، رساله دکتری حقوق خصوصی: با راهنمایی دکتر فریدون نهرینی و دکتر محسن ایزانلو، دانشگاه تهران.
۱۰. نورزاده، بهنام (۱۴۰۱)، **«صلاحیت مراجع قضایی در دعاوی فوتبال»**، دو فصلنامه علمی تخصصی نقد و تحلیل آراء قضایی (مجموعه مقالات تقدیمی یادنامه استاد دکتر ناصر کاتوزیان)، ناشر: داد و دانش؛ مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضائیه، دوره ۱، شماره ۲.

۱۱. نورزاده، بهنام؛ نهرینی، فریدون؛ ایزانلو، محسن؛ خبیری، محمد؛ بادینی، حسن (۱۴۰۰)، «مالکیت شخص ثالث در ورزش فوتبال»، نشریه پژوهش حقوق خصوصی، دانشگاه علامه طباطبائی، دوره ۱۰، شماره ۳۶.

غیرفارسی

1. "FIFA Circular 1171 – Professional Football Player Contract Minimum Requirement", 2008.
2. Gencheva, Nezabravka; Angelcheva, Mariana; Marinov, Todor; Ignatov, Ignat (2017), Assessment of Sportsmanship in Case of Institutionalized Adolescents, Deprived of Parental Cares, Journal of Health, Medicine and Nursing, Vol.42.
3. J. Mouly, «Clause de rachat par le joueur», Juris classeur périodique, (JCP G) (journal) Édition Générale, France, 1992.
4. Regulations on the Status and Transfer of Players, 2020.
5. Saurel, Jacques, Indemnités de transfert de joueurs professionnels et TVA, Les Cahiers de Droit du Sport n° 5, 2006.

Cases

1. "Arbitration CAS 2007/A/1369 O. v. FC Krylia Sovetov Samara, award of 6 March 2008".